

PLANINAR

Vjesnik „Hrvatskoga planinarskoga društva“

U ZAGREBU.

»Planinar« izlazi svaka dva mjeseca pod dva broja na 16 stranica, izdaje ga »Hrv. plan. društvo. — Godišnja preplatnina u jedno članarina jest 6 K; pojedini broj stoji 1 K. — Noveci se šiljaju društvenom blagajniku g. Ivanu Exneru, uraru i draguljaru, Petrinjska ulica br. 7. naprotiv Sudničke ul. na Zrinjskom trgu. — Upravu i uredništvo vodi privremeno prof. Vjekoslav Novotni, gornjogradska gimnazija.

Broj 5. i 6.

Za svibanj i lipanj 1905.

God. VIII.

Do Željeznice.¹

(Priopćio V. Novotni).

(Svršetak.)

Na tom krasnom Sutomorskem žalu nekoliko puta zaplivah u more, kad sam se uznojen i trudan vraćao sa kamena; a bilo je, da sam se tuj i po tri sata odmarao, što u moru, što opet na vrućem pijesku, u kojem sam zakopav se jednom i zadrijemao.

U Sutomoru, na »Vodi«, stoji spomenik, podignut prigodom 50 godišnjice vladanja Nj. Vel. našega kralja.

U Spičanskom polju, zapadno kraj Sutomora, uzdiže se na humku crkvica sv. Petke kao zavjet protiv vjetrova. Tuj ćeš naći zapuštenu ciglanu, gdje je od prije narod izradjivao sudje od ilovače, što ga je razvažao po Dalmaciji. Danas sudje dovažaju i u Kotor i Dubrovnik Talijani.

Dobra pô sata na zapad od Sutomora (3 km.) kraj ceste, koja se sada upravo gradi do Kaštel Lastve i Budve, diže se visoko na strmom vrhu velika dobro sačuvana razvalina, tvrdi Haj-Nehaj,¹) a kraj ove druga, Golo-Brdo, na brdu istoga imena.

Narod u Spiču priča, da su na visu, otkuda danas tužno u more gledaju razvaline Haj-Nehaja, stajali nekoć tvrdi plemićki dvori nekog velikaša, koji se dugo i uspješno opirao silnoj turskoj navalji, goneć neprijateljske ladje iz mora sa svojim ljudima, što su u gradu i okolo grada stanovali. U okršaju zarobe Turci Karlića i Čakića, dva momka toga grada. Majke ove dvojice, da spasu sinove iz ropstva, naliju po ugovoru sa Turcima ratnu džebanu vodom, pa tako prisile stanovnike na predaju i tim izdadu grad. U zadnji čas zakopaše tuj silno gradiško blago, koje su potomci pobjegli nazad kakih 50 godina po stalnim znamen bilješkama našli i iskopali.

¹ Vidi »Planinar« 1905. br. 1. i 2. i 3. i 4.

² I kraj našeg Sežja strši gradina Nehaj.

Oko god. 1860. popravljahu Turci taj grad i utvrde; nu bijahu u vječnom strahu, jer je ob noć po tvrdjavi prikaza lutala i Turke umarala. Tu kaznu posla Bog na Turke zato, jer su crkvu sv. Mitra (Dmitra), koja je stala u tvrdjavi, pretvorili u skladište džebane, razvaliv grobove i pobacav kosti mrtvika niz bedeme. Da se Turci oslobole teške noćne napasti, poklone općini kršćanskoj 30.000 groša, kojima ova sagradi crkvicu istomu svecu, sv. Mitru, koja i danas stoji na mjestu »Mogila« zvanu, ali zapuštena.

Kad su Turci ostavili Spič, očiste Spičani staru crkvu u kuli, te svetkovahu tuj Mitar dan. Za polit. povjerenika Danila nazad 25 god. prepuste katoliči tu crkvicu grčko-istočnjacima, koji ju i danas drže.

Izmedju inih kapelica stoji na »Brijezima«, sjeverno od Haj-Nehaja jedna zavjetna protiv kuge, koja je tuj prije sto godina harala. To je kapelica sv. Roka, jednako štovana od katolika i grčko-istočnjaka. Na Rokovo bi se ovdje silni svijet slegao sa svih strana Dalmacije i Crnogore bez razlike vjeroispovijesti. Nu otkada je u crkvi Sutomorskoj žrtvenik sv. Roku podignut, prestade svijet dolaziti do te kapelice, ako i ne sasvim. Vidjeti ćeš ovdje koju staricu bosonogu sa voštanicom, katolikinju na Rokovo, a ženu grčko-istočne vjere na Savinje; i po koji katolik posti opet prije Savinja na čast svecu za obranu od kuge.

Najveći i historijsko i kulturno najznatniji spomenik u općini Spičanskoj jest Benediktinski samostan »Ratac«. Manastir taj stajaše tuj već u prvoj polovici 13. vijeka.¹ Početkom 14. v. darova taj manastir Benediktincima Jelena, kraljica srpska, katolikinja, i sin joj Stjepan Uroš II. Milutin. Mlečani ga u XV. vijeku razorile, dok ga Benediktinci opet ne podignu. U 17. vijeku ga Turci sasvim razvale, pošto su se samostanci razbjegli, zakopavši u kamen silno svoje blago. To blago stadoše prije 50 godina neki krišom iskapati, ali ih državna oblast ščepa.

Ruševine toga samostana strše danas na uzanom poluotočiću jugoistočno od Sutomora. Vrh taj, koji se takodjer zove »Ratac« ili »Rt« kao što i samostan, dijeli luku Spičansku ili Sutomorskiju od velike luke Barske, danas Crnogorske. Na 15. kolovoza narod ovdje još uvijek slavi proštenje, misa se služi pod vedrim nebom.

Ratac ostavi mnogo priča u narodu. Evo dvije:²

Samostanci hranjahu mnogo siromaha iz okolnih sela, koji bi redovito dolazili na ručak. Iz komšiluka Matkovića bi dolazio i neki Mauro (Mavro), velika lijenčina i besposlica. Jednoga dana zatraže fratri, da im Mauro nešto učini, alim on na njihovo čudo otkreše, da nema vremena. Sutradan fratri naumice podne zazvone iza ručka. Na glas zvona eto i Maura, sjede na svoje obično mjesto pa

¹ Vidi: Jireček, die Handelsstrassen und Bergwerke von Serbien und Bosnien 1879. str. 64. i opasku 205.

² Ove i druge neke podatke o Spiču ljubezno mi priopći g. Lukšić, načelnik u Sutomoru i g. A. Mađar, vrla učiteljica, pa im evo i javne moje zahvale.

čekaj — čekaj — ali uzalud, nema ručka. Jadnik se sjeti fratarske namisli, kojom ga htjedoše prisiliti na rad. I prisiliše ga, ali na svoju veliku štetu, jer im stade loviti svu onu ribu murinu, što su ju fratri pitomili bacajući dnevice preostalo jelo u more pod Ratac.

Evo druge: Za turskoga zuluma starac neki, Madžar — valjda praotac brastva Madžara u selu »Brca« — upravljaše sa zemljama i mlinovima razorenim samostana. I danas se na morskoj obali vide razvaline staroga mлина, u kojem je taj starac Madžar mljeo. Jednom opazi, da mu noću netko kupi brašno, što bi se provijalo oko mlinskoga kamena. Da ulovi tatinu, pope se mlinu na krov i stade stražiti. U noći oko ponoći osjeti, da se nešto šulja iz morskoga vala i ulazi u mlin. Bijaše to »morska žena«. Kako uljeze, svuče morsko svoje odijelo i stade lizati brašno. Pomlinar Madžar s tiha spusti s krova kuku, digne odijelo njeno na krov, sadje s krova i krene krišom kući; ali žena mirno za njim. Tako ju uvede u svoju kuću, dade joj drugo odijelo, a njeno tajno zakopa. Kako bijaše žena krasna i blage naravi, vjenča se s njom. Ona mu porodi redom tri krasna sina i tri još krasnije kćeri. Kad su djeca ponarasla, a najstariji sin se ženio, zamoli morska žena u svatovima muža si, da joj kaže, kud je sakrio njeno morsko odijelo. Kaza joj potanko mjesto, a ona haljinu iskopa, cijelu, nepokvarenu. Obuče je, pa rekav mužu: »S Bogom, evo tebi tvoje djece, a ja idem k svojoj«, zaroni u more i nitko je ne vidje više.

Općina Spičanska sva стоји u камену.¹ Gore su ove: Sutorman, Klindžor Stol, Petiljeb, Meltin, Vršuta mala, Vršuta velika (1183 m.), Poljana, Orlov krš (927 m.), sv. Trojstvo, Perunica, Triroge, Spas, Gagar, Mali vrh, Komijer, Veljigrad, Dubovica, Crni rt, Gojo brdo.

Osim ovih gora ima omanjih vrhova. Evo im imena: Dônya gora, Gornja gora, Ravnine, Petrše (izmedju gore Stola i Petiljeba), Laz Pavlića, Gjelica, Bakša (jedan dio spada Crnojgori), Sozina (dijelom Crnogorska), Siljevci, Ljevačka strana, Čošnjiva, Drijenak, Trnjelaz, Vranova Voda, Lipovac, Čeline, Gorenčica, Lišekuk, Kozjak, Grbe Laz, Lokvica, Šaptina, Stupice, Vrijenac.

Spičanska ta brda protiče sedam potoka, koji svi idu neposredno u more, jedan je potok ponorac. Osim Željeznice ovo su im imena: Strahota, zapadno od Željeznice, dolazi iz Gornje gore: Vranštica, potok ponorac, ječi kroz ždrijelo Nečuleta kraj sela Brce, izviru iz Mišnjaka i kvaseć vrtove, ide u more blizu Sutomora; Mirošice izviru iz Drijenka; Suhi potok ide iz Poljane te teče sjev.-zap. od Sutomora; Bjelina dolazi iz Gorenčice, Starog Studenca i Bjelila te se iza dugog puta zapadno kraj Sutomora izlijeva u more; Liše potok, najzapadnija voda u općini, nablizu Paštrovske općine.

Grebeni duž Spičanske morske obale jesu ovi: Dragodruž, Greben i Zlatna seka (za Golim brdom), Ploče, Konj Baba, Oštri kam, Golubinjak; a zatonici ovi: Čanj, Štrbina, Maljek, Miloča spila, Porat Marka Vukova, Pontica, Barke, Trliča, Stari Ratac, Dubine, Mandrač, Pod Dabolje, Žukotrlica.

¹ Geološko-znanstveno obradio je ove gore Bukowski u »Verhandlungen der geolog. Reichsanstalt« 1894.

Spič ima samo jedan planinski klanac, a to je Nečulet, kojim ćeš doći preko gore Petiljeba i Stola na široku cestu Crnogorsku, što vodi preko Sutormana sjeverno na Skadarsko jezero, a južno na Bar. Sutorman je glasovita ona gora, što svojim ograncima danas dijeli Crnugoru, Tursku i Arbaniju te Austro-Ugarsku i o kojoj narodna priča i pjesma čudne tajne kazuje. Sutorman je pravo glijedzdo vila i vilenjaka, vještice i duhova, vukodlaka i zduhača, koji su i u Spič ulazili. O njima iz Spiča ove priče bilježimo:

Vile i vještice sastajale bi se svake večeri oko sela Brće, ukrcale se u ladju nekog seljana te se vozile u Pulju pod orah na ročište. Vlasnik ladje bi se čudio, što mu je brod iz jutra tako mokar. Da ispiše stvar, sakrije se jednom pod večer u krmu. Al eto ti za noći pet krasnih žena, koje se mirno i zgodno ukrcaju. To bijahu vile. Na to će jedna od njih: »Podji, ladjo, samošesta«. Ali ladja se ne makne. Pomislivši, da nije koja od drugarica sudružna, opetova: »Podji, ladjo, samošedma«. U tren se na to ladja makne i stigne za čas u Pulju, gdje se žene iskrcaju. I vlasnik ladje se neopaženo iskrca, nabere mladog boba lutajući amo tamo te se opet neopaženo vrati pod svoju krmu. Prije zore stignu opet i one žene, te se ladja vrati na istu njihovu zapovjed kući. Sutradan bi Božić, a onaj seljanin isprislovjedi pred crkvom domarima svu čudnu svoju vožnju minule noći te u dokaz pokaže nabrani mlađi bob. Začuvši vile za otkrivenu tajnu svoju, okane se broda, jer su izgubile silu nad njim.

Evo druge priče:

Jednom radila moba pod gorom Sutormanom, pa će onamo primijeti i čedo u kolijevci, da ga lakše zadoji. U večer u brizi za kućom poleti kući, a zaboravi dijete. Tek pred kućom se udari zdvojna po čelu, pa nagne da se povrati. Ali kako je već bila pala mrkla noć, stara ju baka ustavi i odvrati od namisli, te otpremi družbu po dijete, naloživ joj, da protiv zlobnim vilama ponese pijevca bez šare i da povede kučka. Družba stigne pod goru, ali imade što da vidi: Vile kolo uhvatile oko kolijevke te pjevale:

Spavaj spavaj ludo čedo,
Ggdje te majka ostavila
Pod krušicom krivačicom.

Družba nahucka psa na lavež, a na to i pijevac zapjeva. Vile kao gromom ošinute iščeznuše. Družba na to digne dijete i odnese kući, ali ono već treći dan umre.

Evo treće:

Kazivahu, da u Sutormaru ima sila izvora, a da ih čovjek ne može izbrojiti; nu im vila broj odade. Bilo to ovako: Jednom noć uhvati dvojicu putnika u toj gori. Legnu na počinak, ali tako, da su noge sastavili jedne spram drugima, pokrivši se strukom. Al eto ti u noći vile, koja zavikne drugaricama: »Hodite, seke, da vidite dvoglava čovjeka, tako mi 339 Sutormanskih izvora«.

Evo četvrte:

Jednom živio u selu Zagradju čovjek iz brastva »Ročić«, koji je bio zduhač,¹

¹ Zduhač je vilenjak, koji radja silne vjetrove i morske oluje.

a da nitko za to znao nije, ni ista mu žena ne. Često se razbolijevao i bio snužden. Jednom će ga žena zapitati za uzrok tomu, a on će joj reći ovo: Imam tešku brigu, a ti me je možeš oslobođiti evo ovako: Kad svi ukućani pospavaju, svuci se gola, uzmi dvije šibe od šipka i podji tako u Štrbinu, na Brežine kraj mora. More će ti se uzbuniti, silno zahučati, a pred tobom će se stvoriti vol, na kojega će sa gore navaliti vepar. Za ljute njihove borbe ti ošini tri puta vola medju rogovima, pa se vrati kući. Ne boj se ništa, ja će ti biti sakriven u blizini. Žena sve tako učini, te nadje na povratku muža kod kuće, gdje uz gusle pjeva. Sad joj ovaj tek odade tajnu, da je on bio onaj vepar, a vol neki Talijanac, njezinom pomoći da je nadvladao protivnika i tim odvratio one godine zlo od čitavog kraja, a navratio ga na Talijansku zemlju.

Evo i pete priče:

Jednom prodje starac neki, Krsto Hrvatin, iz sela Miljevaca na gozbu. Putem stane pred njega čovjek ne dajući mu naprijed. Krsto trže handžar te se stane s onim čovjekom sjeći. Iza teške i duge borbe na jednom nestade napasnika, a Krsto napokon stigne u goste. Svi mu se uzvanici začude, jer ne prozbori ni rijeći; bijaše naime zanijemio u borbi s onim napasnikom. Nu još se više zaplaše gosti, kad Krsto na stol baci gô mač, sav zelen. Družba se brzo dosjeti čarobnji, uzme svete vode pa Krsta njom poškropi. I namah mu se riječ povrati te on ispri povjedi sve, što mu se one noći desilo.

Za boravka moga u Spiču spomenuše mi još priča i pjesama o junačkim bojevima. Nu valjalo bi dulje vremena ondje boraviti, da pokupiš folklorističko blago, koje bi tuj našao. Kad bi se takovo blago u cijelosti prikazalo narodu, razbudila bi se možda zamrla narodna svijest u tom kraju, koji je i u dugovječnoj junačkoj borbi u snažnu tijelu sačuvao krasnu dušu i krasan um.

Od sela Sutomora vodi široka staza kraj mora uz razvaljen Ratac do potoka Željeznice, prave državne granice prema Crnojgori na moru. Ima do nje 5 km, dobar sat hoda. S lijeva se spuštaju strmi ogranci Sutormana, a s desna ti udara more u klisure, na kojoj se staza vije. More je tuj vanredno nadrobljeno mrkom pečinom, koja u bibajućem moru prikazuje razne slike: kamen ti se čini sad suri medjed, sad konj, sad konjanik, tuj veli zekonja, tamo slon, pa što više more motriš, sve ti to više pogled zamamljuje.

Kod Mogila, ispod sela Šušnja, možeš često vidjeti pečinu probitu kao u cijev. Kažu, da su to ostanci rimskoga vodovoda.

Kad si prešao granicu, eto te na pô kilometra do novoga lijepoga dvorca.

To je Topolica, ljetnik knjaza Crnogorskoga. Odavle ide krasan širok drum desno do Pristana, luke Crnogorske, a lijevo do Bara. Ima od Željeznice do Bara opet 5 km.

Kod kule Selim Bega, jedan kilometar pred Barom, zalazi morski drum, kojim si došao, na kolnik, što te na lijevo vodi preko Sutormana i Sozine planine u Virpazar (Vir) na Skadarsko jezero, a desno u Bar. I desno i lijevo se cesta uspinje, i to na ždrijelo Sutormansko 836 m., a do Bara 276 m.

Nikad ne će zaboraviti tužno-mrkoga onoga pogleda, koji mi se je na-

jednom prikazao oku, kad sam sa visokoga zavoja ceste ugledao Bar. Na gorskem zaravanku strši crna gomila razvaljenih zgrada, opasnih teškim bedemom. To je stari, tvrdi Bar,¹ od god. 1878. Crnogorski. Naokolo tvrdje bijele se u prodolici nove kuće, okružene sa svih strana sa stotinu gustih, strmenitih, visokih glava, ždriješa, jaza i ponora Sutormana. Čislo do čisla, čun do čuna, kao stepenice nanizala gora svoje vrhove do Bara, pravi ayeti, koji se nepomično, a tim grozniye, na Bar naglédaju.

Htjedoh u tvrdju, al straža ne dade bez više dozvole. Zadjoh u kavanu tursku, najzgodniju na oko, ali pustu poderinu, mà i nosila lijepo ime »Hotel Bašić«; popih desetak fildžana kave, pojedoh slatku dinju, pa se vratim nakon dva sata odmora istim putom u Sutomore, okupav se uz put u krasnom Barskom valovitom zatonu.

¹ Antivari (albanski Tivari) bijaše već u polovini 14. vijeka znatna kula, bogat i samostalan grad kao Dubrovnik, ujedno sijeło nadbiskupije. Za vlade Mlečana (1441—1571.) stade ugled i bogastvo njegovo naglo padati, a za Turaka (1571.—1878.) sasvim propade. Sada se grad opet diže, spaja ga nova krasna cesta sa morem, sa Cetinjem i Skadarskim jezerom, dapače se i željezница gradi.

XXX. glavna skupština Hrv. planinarskoga društva u Zagrebu.

Glavna skupština Hrv. planinarskoga društva za godinu 1904. sazvana bi i održana u smislu § 7. društvenih pravila 30. travnja 1905. uz ovaj oglašeni

dnevni red:

1. Predsjednik otvara skupštinu.
2. Ovjerovljuje se zapisnik zadnje glavne skupštine.
3. Čitaju se izvještaji upravnoga odbora, blagajnika i nadzornoga odbora.
4. Iznašaju se uventualni prijedlozi.
5. Izbor predsjednika, upravnoga i nadzornoga odbora.

Skupštini bijaše predsjednikom Miroslav grof Kulmer, a tajnikom Vj. Novotni.

Na skupštinu dodje 20 članova i još dva člana uz punomoć. Predsjednik pozdravi zgodnim riječima skupštinu, zahvaljujući se članovima na dolasku i ističući materijalni napredak društveni i uz tegotni prošlogodišnji svoj opstanak. Na upit predsjednikov, ima li glavna skupština štогод protiv zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine, kako je otisnut u »Planinaru«, ne javi se nikakav prigovor, te se tim taj zapisnik ovjerovi. Po tom pročita tajnik na poziv predsjednika ovaj

Izvještaj o radu upravnoga odbora u minuloj godini 1904:
Slavna skupštino!

Upravni odbor evo trideseti put izlazi pred svoje članove kratkim nacrtom o životu društva. Planinarsko društvo naime stupilo je u tridesetu godinu, otkad

su ga uskrisili gospoda: Bude Budisavljević, Spiro Brusina, Gjuro Crnadak, dr. Uroš Čučković, dr. Schlosser Klekovski, Vladimir Krešić, dr. Vidrić na poziv miloga umnika i neumornoga trudnika, pokojnoga dr. Gjure Pilara. Bijaše to 15. listopada 1874. godine.

Na koncu dakle trećega desetgodišta valja nam prije svega izjaviti, da nismo samo vjerno sačuvali baštinu naših nigda dosta hvaljenih utemeljitelja, već da smo tu baštinu i okrijepili, ma i tihim skromnim nastojanjem.

Broj članova ne poraste bitno, nu opet se društvo nešto materijalno podigne. Pristupiše naime u društvo 2 nova utemeljitelja i 16 redovitih članova, ali nas opet ostavi 17 drugova što smrću što selidbom, tako da danas brojimo 26 utemeljitelja, 288 članova, 8 prinosnika, ukupno 322 planinara.

Premda je prošle godine došlo do 4000 žitelja iz Zagreba na naše Sljeme, varao bi se ipak onaj, koji bi mislio, da je tim i planinarsko društvo ojačalo. Nikako. Kraj naših društvenih prilika, koje su upravni odbori opetovano objasnili, i kraj separatističnih upravnih težnja svih (104) zagrebačkih društava, rijetko će se naći novi član, koji bi rado doprinio na dan ma samo jedan novčić za novo koje društvo. Naše društvo doduše ni toliko ne traži, pa ipak nam još ne poskoči broj društveni na 500 članova.

U tom braća Slovenci znatnije napreduju, da ne govorimo o Česima, Poljacima, a još manje o Austrijskim planinarskim društvima, te o turistici Švedskoj, koja je danas u Evropi relativno najživljje razvita.

Uza sve to i ona malena šaka Zagrebskih planinara dokaza i prošle godine veliki mar i interes planinarski i društveni. Da nije tako, ne bi se bili popeli do Ortlera, u Engadin, u Kavkaz, na Dalmatinski Orjen, na Štirovnik Lovćenski, u rivošijske planine, ne bi nošli u mrki kamen Crnegore i na Triglav slovenski, niti bi proučavali naše glasovito lječilište Topusko i žarki Vesuv Napuljski.

Jednom se otisne društvo naše još i udružno u Kalničko gorje uz neke nam mile Križevčane i Križevčanke.

Uz takovo praktično vršenje planinarske dužnosti, koja je na svaki način u prvom redu uvjek najvažnija i najbitnija poluga života u planinarskom društву, odbor je i prošle godine izdavao na ime društva časopis »Planinar« istoga opsega, kao što i prošlih godina, i istim ciljem, što mu ga § 3. društvenih pravila ističe. Sve gradivo, izneseno u tom godišnjaku našega časopisa, bilo to gradivo turističko-praktično ili turističko-znanstveno, bila kritika ili bibliografija: sve imade pokazati velebnu krasotu prirode, koja nas neodoljivom silom nuka na proučavanje njene tajanstvenosti i po tom na ljubav njene svetosti i višnjega joj Tvorca.

Odbor i tom zgodom ne može premučati molbe, da članovi društveni češće podupru »Planinar« perom, kao što se sa druge strane ne može oteti ugodnoj dužnosti, zahvaliti se piscima na maru i daru.

U savezu sa navedenom brigom oko porasta članova i oko lista, ovaj je odbor kao gospodar uradio ovo:

Prema sjedničkim zapisnicima odbor je označio put na Ivančicu preko Zlatara i Lobora, onda put na Samoborsku Plešivici kroz Rude i put na sv. Geru od Kalja i Sošica; sva ta tri puta u opće su prvi put markirana.

Planinsko društvo je nadalje posebnim odborom zamolilo ovogradsko poglavarstvo troje, i to: da izluči zemljište na našem Sljemenu, gdje bi se nasoko gradio hotel, drugo, da svede na Sljeme telefon i treće, da se Sljemenska cesta spusti na Stubicu. U to ime predade isti odbor gradskomu načelniku obrazložene tri molbenice.

Još nam valja istaknuti, da društvo gradi gvozdenu piramidu na Samoborskoj Plešivici, koja će se za malo dana dovršiti. Radini i rodoljubivi odbor za poljepšanje Samobora ponudi drage volje svoju potporu za podignuće te piramide, čemu se ne čudimo, znajući, da je predsjednikom toga društva poznati čestiti rodoljub Milan Wizner, a njemu uz bok ljekarnik Kleščić, koga znadu i Zagrebci po brižnom nastojanju oko napretka kitnoga nam Samobora. Mislimo, da uz Samobor ne će zaostati ni naše uvijek napredno Jastrebarsko.

Odbor nadalje pokloni pučkoj knjižnici 446 kom. »Planinara« raznih go-dišta, onda 29 godišnjaka prošlogodišnjega Planinara raznim zavodima i čitaonicama, a napokon otpremi i obdari iznemogla nekoga franceskoga planinara, koji se je društvu utekao za pomoć.

Na dar primismo od g. gradjevnog natsavjetnika Gj. Augustina 6 mjeričkih nacrta Sljemenske ceste na Stubicu, od Slovenskoga planinarsk. društva knjigu: »Vodnik po Gorenском«, a od g. Solara ml. čistilo za stabla. Bila i ovdje izrečena čestita hvala uglednim darovateljima.

I knjižnica se društvena nešto upotpuni. Bijaše lani 84 djela u 296 svezaka il svešića sa 37 karata i 59 panorama. Ove godine broji 96 djela u 308 svezaka il svešića sa 55 karata i 60 panorama.

Društvo nije ni finansijski spalo, kako će nam blagajnik razložiti.

Ima gotovine preko 7260 K, a sva imovina valja 17.750 K.

Odbor jednom društvo i u javnosti vanredno zastupaše, i to prigodom opće teške žalosti, koja je Hrvatsku zadesila smrću velikoga biskupa J. J. Strossmayera. Bijaše naime predsjednik društva sa tajnikom i jednim odbornikom na sprovodu u Djakovu, a malo ne cijeli odbor kod zadušnica u Zagrebu.

Još nam je po dužnosti izreći javno zahvalu svim našim sl. uredništvima javnih dnevnika, što su nam češće uljudno i besplatno primala društvene objave.

Konačno javlja odbor, da je prošle godine pošlo u vjećnost 8 članova, i to: Končevski Mirko, Kumičić Evgenij, Lovrenčić Vilim, Mallin Tošo dr., Mlinarić Stjepan, Mondekar Mirko, Muhić Cecilija, Šnap Mirko, Wittasek Josip. Slava im!

Molimo, da slavna skupština primi ovaki izvještaj na znanje.

Izvještaj ovaj bi primljen bez prigovora na znanje, isto tako i izvještaj blagajnički, koji bijaše ovako predložen:

Imovina za god. 1904.

	Kruna
1. Blagajnički ostatak	7.268,95
2. Vrijednost imovine:	
a) Piramida na Ivančici	1200 —
b) Piramida na Sljemenu	5800.—
c) Vlastita kuća na Sljemenu	1200.—
d) Inventar u istoj.	150.—
e) Inventar u planinskoj kući na Sljemenu.	900.—
f) Pokućstvo	350.—
g) Inventar u Podsusedu	200.—
h) Paviljon kod Kralj. Zdenca	300.— 10.100.—
3. Knjižnica	340.—
4. Tiskanice	41.05
	<u>Ukupno</u>
	17.750.—

Slovom: Sedamnaest hiljada sedam sto i pedeset kruna iznala čista imovina hrv. plan. društva.

Zaključni račun za god. 1904.

	Kruna
1. Blagajnički ostatak	5.653,35
2. Utemeljiteljni prinos	200.—
3. Članarina	1.638,—
4. Članarina od god. 1902. i 1903.	24.—
5. Najamnina za Podsused	200.—
6. Obračun za vodj na Sljeme	45,90
7. Preplata na »Planinar«	40.—
8. Stara izd. »Planinara« i oglas	11 40
9. Noćenje u plan. kući	8.—
10. Stanarina u vlast. kući	72.—
11. Conto vina i pive	1.905,08
12. Kamati od uložene glavnice	216,30
Prihod	<u>10.014,03</u>
Rashod	<u>2.745,08</u>
Blagajnički ostatak	<u>7.268,95</u>
1. Zakupnina na Sljemenu	1.—
2. Asekuracije	14,09
3. Porez	106,01
4. Tisak »Planinara«	449,01
5. Plaća i nagrada uredniku	215,98
6. Uredjenje puteva i upravni trošak	131,85
7. Nabava inventara	77,64
8. Inkasatoru	108,36
9. Conto vina i pive	1000,20
10. Daće	227,70
11. Provisija Dori Kranjčec	333,24
12. Dora Kranjčec na dugu	20.—
Rashod	<u>2.745,08</u>

Blagajnički ostatak iznaša: sedam hiljada dvije sto šezdeset i osam kruna 95 filira.

Iv. Exner.

Revizionalni odbor pregledao je društvene račune za g. 1904. te ih je u redu pronašao, pa s toga predlaže, da se blagajniku apsolutorij podijeli,
U Zagrebu, 28. travnja 1905.

Revizionalni odbor:

Rikardo Flögel.

Rus an.

Skupštinar R. Flögel kao pročelnik revizionalnog odbora na to predlaže apsolutorij blagajniku i upravi, što skupština bez primjedbe i prihvati.

Na upit predsjednika, ima li koji član skupštine kaki prijedlog, izjavljuje član senator Gjuro Deželić, da se zapisnički izreče hvala koli pojedinim članovima odbora toli i cijelom odboru na lijepom i uspješnom radu društvenom oko gospodarstva i oko naprednoga društvenoga časopisa »Planinara».

Član prof. Hržić Vel. želio bi, da se priredi dogovorno sa Slovenskim planinarskim društvom put na Triglav, pa podjedno da se od Slovenaca potraži ljetni putnički program, uz koji bi koji put pristao i koji član Hrv. planinarsk. društva.

Na taj prijedlog nadoveza član vijećnik Broschan Mir. želju, da i naš odbor za ljetno vrijeme, a ako se pojavi želja i potreba, i za zimsko doba sastavi turistički program za manje putove u gore naše.

Budući da se je Stožir Ivan, mnogogodišnji potpredsjednik društveni, utemeljitelj i jedan od najstarijih članova društvenih, opetovano zahvaljivao na potpredsjed. časti, koju je savjesno, brižno i uspješno u korist društva tako dugo obnašao, i koju on, kako veli, više ne može poradi poodmakle dobe svoga života obnašati, predlaže član prof. Hržić Vel., da se Stožir Ivan imenuje i počasnim članom Hrv. planinarskoga društva, da mu barem na taj način izjavi društvo svoju zahvalu za njegov društveni rad.

Skupština rado i veselo prihvati taj prijedlog.

Iza toga odstupi stari odbor, a nakon odmora, za kojega se je vijećalo o novom izboru društvenoga odbora, izabran bi na prijedlog člana Hržića Velimira Topuskoga per acclamationem ovaj upravni odbor: Miroslav grof Kulmer predsjednikom, Lenuci Milan i Brošan Miroslav potpredsjednicima; odbornicima gg.: dr. Karlo Bošnjak, Mirko Broz, Ivan Exner, Ivan Hafner, dr. Oskar Kornicer, Tomo pl. Kos, dr. Oton Kučera, dr. August Langhoffer, Franjo Margreitner, dr. Franjo pl. Marković, Vjekoslav Novotni, Slavoljub Sova.

U nadzorni odbor izabra skupština gg.: Flögel Rikarda, Milčić Petra i Rusan Josipa.

Predsjednik na to završi skupštinu, zahvaliv se na ljubeznoj strpljivosti.

Hrvatsko planinarsko društvo u Zagrebu godine 1905.

Uprava: Predsjednik Miroslav grof Kulmer. Potpredsjednici: Milan Lenuci i Miroslav Broschan. Tajnik, upravitelj i urednik lista Novotni Vjekoslav. Blagajnik Ivan Exner.

Odbornici: Bošnjak Karlo dr., Broz Mirko, Hafner Ivan, Kornicer Oskar dr., pl. Kos Tomo, Kučera Oto dr., Langhoffer August dr., Margreitner Franjo, pl. Marković Franjo dr., Sova Slavoljub.

Nadzorno vijeće: Flögel Rikard, Mičić Petar i Rusan Josip.

Članovi: Utjemeljitelji: Blumauer Makso, Čanić Gjuro podmaršal, Exner Ivan, pl. Galjuf Ljudevit, Hatz Ivo, pl. Josipovich Imbro, Khuen-Heder-váry Dragutin grof, Kulmer Miroslav grof, Kulmer Emil grof, Körösköny Vjekoslav dr., Kukuljević Božidar Sakcinski, Lenuci Milan, Liehl E. †, Mallin Ivo dr., Mallin Tošo †, Mikulčić Mirko dr., Pongratz Gustav vitez, Prister Guido, Prister Eduard, Preradović Radovan, Radivojević Jovan, Radković Josip, Stožir Ivan, Vranyczany Dragutin barun, Vranyczany Ivka baronica †, pl. Weiss Emil.

Redoviti članovi: Abeles Mirko, Ambros Josip, Ancel Ivan, Andrašević Gjuro, pl. Andrassy Ljudevit dr., Andrijević Stanko, Antolek Josip, Arko Antun, Arnold Franjo, Arnold Gjuro dr., Augustin Gjuro.

Bartulić Ivan, Bartulić Jaroslav, Bašić Josip, Bedeković Kamilo, Bedeković Dragutin, Beker Ivan, Benković Ivan, Betlheim Milan, Bernardić Ferdo, Bičanić Antun, Biscontini Alfred, Blažić Miroslav, Bošnjak Karlo dr., Bothe E. F., Bombelles Marko grof, Borelli H. knez Vranski, Breithut Albert, Brodjin Vilim, Broschan Miroslav, Broz Mirko, Brusina Antun, Brusina Spiridion, Bubanović Julio, Bučar Franjo dr., Budicki Milan, Budicki Ferdinand, pl. Budislavljević Bude, pl. Burgstaller Remetski Franjo dr., pl. Burgstaller Remetski Janko.

Crnadak Milivoj, Crnadak Gjuro, Cuculić Milorad dr.

Čačković Vrhovinski Miroslav dr., Čučković Uroš dr., (Čitaona Grubišno-polje, Čitaona Vinkovci.)*)

Dečak Luka, Dečak Josip, Divković Mirko, Dolovčak Mladen, Došek August, Dupelj Gjuro, Dvořák Vinko dr.

Egersdorfer Šandor dr., Ehrenhöfer Vladimir, Eisner Herman, Eisner Milan, Erny Rudolf.

Faller Nikola, Filipek Mijo, (Fink Franjo), Fischbach Robert, Flögel Rikard, Friedfeld Mavro, Frank Gustav dr.

Gavella Nikola, (Gimnazija Vukovar,) Gjurgjević Gavro, Gmaz Josip, Gnezda Antun, Goglia Antun dr., Gogolja Dragutin, Gorjanović Dragutin dr., Goldmann Dragutin dr., Grahor Janko ml., Grahor Janko st., Granitz Vatroslav, Greiner K., Gundrum Fran dr., Guštin Josip.

(Hadrović Gavro,) Hafner Ivan, Hagenauer Ljudevit, Hajdinjak Milovan, pl. Haladi Franjo, Halagić Ernest, Halbarth Viktorina, pl. Halper Julio, Hangi Ivan,

*) Zaporka označuje prinosnike.

Heinz Antun dr., Hercezi Josip, Herrnheiser Šišman dr, Hochšteter Antun, Hoić Ivan dr., Holjac Janko, Höngsberg Leo, Höngsberg Bernhard dr., Hörer Ivan, Horvat Dragutin dr., Hrenović Antonija, Hržić Velimir Topuski, Hühn Franjo.

Ivančević Nikola, Ivković Gjuro dr.

Jakopović Bogdan dr., Jakšić Nikodem dr., Jambreković Ljudevit dr., Jemeršić Pavao.

Kadić Otokar dr., Karal Gjuro, Karas Mirko, Kaufmann Ivan, Kepeš Julio dr., Kišpatić Mijo dr., Klein Vjekoslav, Klofutar Albert, Kočonda Stjepan, Kolmar Edmund, Kornicer Oskar dr., pl. Kos Tomo, Kosirnik Ivan dr., Kostijal Antun, Kozlović Marko, Kovačić Mijo, König Mirko, König Vilim, pl. Krajković Otto, Kralj Stjepan, Krammer Alois, Krešić Milan, Krešić Vladimir, Kučera Oton dr., Kuhar Alexander dr., Kulmer Alexandrina grofica, Kuntz Ivan, Kuralt Franjo.

Langhoffer August dr., Lohmer Alexander, Lovrenčević Martin, Lovrenčević Vilim.

Magdić Franjo, Majcen Milan, Malvić Franjo, Manojlović Gavro dr., Mračić Mile, Marchetti Mirko dr., Marek Ivan, Marjanović Luka dr., Margreitner Franjo, pl. Marković Franjo dr., Märtens Vjekoslav, Maruzzi G. A., Mašek Bosnодolski Drag. dr., (Mašek Bosnодolski Hinko,) Mazzura Sime dr., Mažuranić Vlatko, Mayer Makso, Mihaljinec Milan, Mikić Dragutin, Milčić Petar, Miletić Matija, Miletić Stjepan dr., Mileusnić Marko, Mirković Dragutin, Mohorovičić Andro dr., Mondekar Dragutin, (Mrzljak Rok dr.,) Müller Adolf, Müller Ernst dr.

Nagy Dimitrije, Neidhard Dragutin, Neidhardt Gjuro, pl. Nikolić Vladimir, dr. Nesan Milan, Novotni Vjekoslav.

Obad Ivan, Onsea August, Operman Dragutin dr., Oršić Antun, Osek Ivan.

Papić Janko †, Partaš Ivan, Pasarić Josip, Pazman Josip dr., pl. Pečić G., Pečinovsky I., pl. Pejčić Vatroslav, Piatki Antun, Pierotti Luiggi, Pilar Martin, Pilepić Rudolfo, Plečko Stjepan, Pliverić Josip dr., Pliverić Stjepan dr., Popović Stevan Vasin, Potočić Josip, Pramberger Vlatko, pl. Praunsperger Fileus, Predeojević Albert dr., Prica Ilija dr., Princ Josip, Prister Vladoj, Pulszky Garibaldi.

Račić Viktor, Radić Antun dr., pl. Rakoczay Šandor dr., Raizner Ljudevit, Rakovac Ladislav dr., Rauch Gejza barun dr., Richtarić Gjuro dr., Rogina Antun, Rossi L., Rotter Antun, Rubetić Cvjetko, Rusan Josip.

Saulik Pavao, Schneider Ivan posebnik, Scholz Antun, Schönstein Makso, Schwarz Dragutin dr., Seć Alexander, Senečić Šime, Severinski Rudolf, Seyffert Fridrik, (Simonović Radivoj dr.,) Smičiklas Tade, Smodek Andrija, Smrekar Milan, Sollar Franjo ml., Sorg Filip, Sova Slavoljub, Spitzer Arthur, Spitzer Arnold, Spitzer Dragutin, Spitzer Rudolf, Spitzer Egidius, Sporčić Ivan, Starčević Mile dr., Stanislavljević Julio, Stareć Antun, Steiner Makso dr., Stejskal Ferdo, Stjastni Antun, Stožir Vlatko, Stunković Matija, Suk Srećko dr., Szenthgyörgyi Šandor dr.,

Safarić Michael, Šauf Alexander, Šega Ferdinand, Šenoa Milan dr., Smodek Andrija, Šneider Ivan knjigoveža, Spun-Stričić Nep dr., Šrepel Slavoljub, Štagel Žiga, Švinderman Blaž, Švarc Mirko, Švrljuga Franjo, Švrljuga Šime dr., (Škola Sv. Ivan Žabno.)

Thaller Ignjat dr., pl. Tolnaj Samojlo, Tomšić Julio, Tomšić Ljudevit, Trautnner Vladoj, Tušetić Albert.

Vabić Dragutin, pl. Vancaš Alexander, Varga Gjuro, Vinković Božo dr., Vrbanić Dragutin, Vuković Dragutin.

Wagner Ivan, pl. Walter Rikard, pl. Weiss Milan, Wieland Vjekoslav, Wolfram Ivan.

Zahar Ivan dr., pl. Zajc Karmel, Zamečnik Kaspar, Zeininger Beno ml., Zoričić Milovan, Zviezdić Milan.

Živojnović Mladen.

Društvene vijesti.

Pristupiše u društvo kao godišnji članovi gg.: B. pl. Pečić ljekarnik, Josip Hercezi, gradjevni bravarski, Egidius Spitzer, otpremnik, Marija Valerija ulica br. 3, Vuković Dragutin, kr. kot. predstojnik, svi u Zagrebu.

— Umre nam 11. svibnja odlični član, trudoljubivi znanstvenik, pjesnik, historik, paleograf, najbolji poznavalac povjesti grada Zagreba, nadarbenik prvo-stolnoga kaptola zagrebskoga, Tkalcic Ivša. Slava mu!

— Na Plešivici nad Jaskom i Samoborom podignuti će Hrv. planinarsko-društvo još mjeseca lipnja o. g. gvozdenu piramidu, koju gradi mladi gradjevni bravarski J. Hercezi u Zagrebu.

— Hrv. planinarsko društvo sastavi u odborskoj svojoj sjednici program, po kojem će svake Nedjelje — dakako samo za povoljna vremena — poći u družno na šetnju u gorski koji kraj. Za mjesec svibanj i lipanj sastavljen je taj program ovako:

1. U Nedjelju 14. svibnja Sastanak u 3 s. po podne kod pivovare u Ilici, odavle se ide na sv. Duh, Frateršćicu, Mikulić, Lukšiće, Dolinu, Kulmerov grad, Šestine i Cmrok. Vodi J. Hafner.

2. U Četvrtak 18. svibnja na Ivančicu. Odlazi se 17. u 4·30 po podne sa državnoga kolodvora željeznicom do Zlatara, a sutradan oko 5 jutrom kolima do Lobora; povratak u Zagreb 10·36 prema dogovoru, preko Zlatara ili Budinšćine. Vodi Novotni.

3. U Nedjelju 21. svibnja, odlazi se 5·25 jutro sa državnoga kolodvora željeznicom do Zdenčine, odavle preko Okića, Kotara na Plešivicu, a silazi se na Rude i Samobor. Vraća se društvo iz Samobora u 5·30, ili 8·30 s. na večer Samoborskog željeznicom. Vodi P. Milčić. Objed u Samoboru tek oko 3 sata, po volji, u vrtu Budi.

4. U Nedjelju 28. svibnja u gornje Gračane, na Rebro, Adolfovac, Bliznec, Dolje, Remete u Zagreb. Odlazi se u $2\frac{1}{2}$ sata sa malte Žaverske. — Vodi Novotni.

5. U Nedjelju 4. lipnja idu dva odjela. Jedan polazi u 7 sati u jutro iz Šestina i to od vinotočja Kulmera preko Kraljičina Zdenca, Elvirinim putem na

Sljeme. Vodi dr. O. Kornicer; drugi odlaze u 3 sata sa Cmroka te polaze preko Šestina i Medvedgrada na Kraljičin Zdenac, gdje se oba odjela sastaju i zajedno u Zagreb vraćaju iza 8 ure. Sa Cmroka vodi F. Margreitner.

6. 11. i 12. (Duhovi) lipnja na Rišnjak. Odlazi se 11. lipnja u 2:28 po podne brzovlakom do Delnice, noći se u Crnom Lugu, vraća se iz Delnice u 10:17 na večer. Vodi grof M. Kulmer.

Na sve udružne šetnje i puteve može uopće svaki doći, bio član društva ili ne. Ovako se prilika pruža svakomu upoznati barma najbliže krajeve oko Zagreba, koji se vanredno odlikuju u svaku dobu godišta bogatom vegetacijom, bujnom konfiguracijom gorskog i brižnom kulturom zemljишta. Neka ne žale roditelji sa djecom dolaziti na te putne sastanke, jer ako i ne mogu s početka sav utanačen put prevaliti, vodja putni uvijek će im biti na ruku te jih uputiti, kako će se najlaglje i najbrže povratiti. Veselje i užitak u prirodi jamačno će im razblažiti i okrijepiti tijelo i dušu. Tako je uživalo dosta veliko društvo — bilo je i gospoja i djece, — koje se je sastalo i kraj tmurna neba u Nedelju 14. svibnja. Nije se sito moglo nagledati osobito krasnoga kraja sa vidika Pongratzova na Dvorcu u Mikuliću, niti se naslušati pjevačkoga koncerta od stotinu glasova slavulja i kosa u Dolini. To su mjesta tik Zagreba, a jamačno ih malo Zagrebacka pozna. Ne bi li bilo uputno i korisno, da se i naša mladež srednjih i viših zavoda uputi na vodje planinarskoga društva i da ravnatelji i profesori prigodice navraćaju našu zlatnu mladež, nadicu našu, na te gorske šetnje?

— U ovogodišnjoj glavnoj skupštini, držanoj 30. travnja, izabrana su ova gospoda u upravni odbor: Miroslav grof Kulmer predsjednikom, potpredsjednicima M. Broschan, vijećnik kr. banskoga stola i M. Lenuci, gradjevni savjetnik, odbornicima: dr. K. Bošnjak kr. profesor katiheti, M. Broz posjednik i gradski zastupnik, J. Exner, posjednik i draguljar, J. Hafner kr. profesor, dr. O. Kornicer posjednik i odvjetnik, T. pl. Kos posjednik i kr. nadinžinir, dr. O. Kučera posjednik i kr. profesor, dr. A. Langhofer kr. sveučil. profesor, F. Margreitner posjednik i urar, dr. F. pl. Marković posjednik i kr. svvučil. profesor. Vj. Novotni kr. profesor i Sl. Sova kr. sudb. vijećnik.

U nadzorni odbor izabrani su: R. Flögel posjednik i gradski poreznik, P. Milčić oficijal kr. račun. ureda i J. Rusan ravnatelj kr. pomoć. ureda.

— Put na Ivančicu iz Zlatara na novo je obilježen. Planinari, koji idu na Ivančicu, neka ne idu na Pilanu, već pod Oštrc. Ovo je bliži put i sva-kako ljepsi i turistički interesantniji.

Put se taj vrlo lako dade za jedan dan ovako prevaliti: U jutro 4.49 ideš sa Zagorskim vlakom do Zlatara. Tuj ćeš naći kola za jednu forintu (taksa) do Zlatara mjesta, (6 km.), od Zlatara do Lobora (8 km.) za forinat i pô (taksa); Iz Lobora skreni mimo pučke škole namah preko ceste sjeverno na kameni put, koji vodi do gornjih Loborskih kuća i vinograda. Tim putem, koji se često križa, — ali svi tragovi jednako vode do Oštrca — doći ćeš po općinskoj krčevini do pod Oštrca grad. Tuj zalaziš u općinske šume, i to općine »Purga«, općine „Perša ves“ i općine »Oštrc«, sa desne strane prati te »Oštrcka« kosa, a sa lijeve kosa

»Suzice«. Na gore općinske niže se gora grofa Keglevića, koji tuj sadi mnogo crnogorice; nešto malo šume, i to već na sedlu, ima barun Kušević.

Kad si na sedlu Ivanečkom, skreni na desno, na malu stazu. Za mala pô sata zaći ćeš u gorski pustoš, u šumu Taussiga, vlasnika u Ivancu.

Od Lobora do piramide na vrhu Ivančice mogu dobre noge zaći za dva sata bez odmora.

Put je dobro crvenilom obilježen već od općinske krčevine.

Ako planinar treba momka, valja ga tražiti u Lotoru, u općinskom uredu, ili u trgovini Tome Horvata, kraj općinskog ureda. U općinskom uredu naći ćeš i općinskog lugara Jožu Zaplatiča.

— Put na Plešivicu takodjer je na novo označen, naročito ulaz od Poljanice, t. j. maloga polja, koje se širi pod kosom Plešivičkom; pred tom Polanicom onkraj ceste стоји mala kapelica.

Uzlaz od te Polaniće vrlo je lahak, za pô sata si na vrhu.

Kola od Samobora do Rudâ (6·5 km.) stoje forintu i pô, a do Polanice (11 km.) dvije forinte Iznad župnoga dvora u Rudama cesta se dijeli, lijevi put, kojim se samo pješice ide, jest bliži, stari put, desni je novi kolnik; pred Poljanicom se oba puta sastaju.

Tko nije video toga gorskoga čara, neka ne žali truda; za jedno poslije podne stići će lahko preko Samobora na Plešivicu i natrag.

Književne vijesti.

— **Ljubljanski planinski vestnik** donosi u br. 11. 12. god. 1904. i br. 1., 2. i 3. god. 1905. ove članke: Iz Trente na Triglav (svršetak) od Trenтарa; 2. V-Garniških skalah (Gartnerkofel) [2198 m.], spisao P. J.; 3. Veliki Vrh; (Rombon) [medju Kaninskom skupinom i Mangartom] od dr. Tumea; 4. Od Črne Prsti črez Grebene na Rodico (na Bohimskom jezeru), od Livškia; 5. Ljubevč pri Indriji, od M. Pirnata; 6. Novo leto na Golici, od K. J.; 7. Izlet na Velebit od R. Justina; 8. Na Višarje (kod Trbiša) od A. Knafelca.

— **Praški časopis turistu** ima u br. 11. i 12. god. 1904. i br. 1., 2. i 3. od god. 1905. ove radnje: 1. Ka pedesetgodišnjici Vratislava Pasovskoga, predsjednika kluba českih turista; 2. Sa zapadne Makedonije, od Em. Faita; 3. Jezera na Šumavi, od Ed. Schnabela (svršetak); 4. Nove Hrady i okolina, od J. Picha; 5. Hotel Astor u New-Yorku, od G. Humberta; 6. Po granici Česko-moravskoj, od Stan. Klína; 7. U kraju Podbrežnih Dun (u sjevernom moru), od dr. Eug. Muške; 8. Česi u Americi, od J. Gutha; 9. Bezděčni Turisté (nezadovoljni planinari) od Jarosl. Kveta; 10 Kladno (znatno industrijalno mjesto u Českoj); 11. Budeč (u Českoj), od Velca.

— **Alpsky Vestnyk**, česki časopis slovenskoga Alpinskoga društva u Pragu, donosi u br. 3., 4., 5. i 6. godišta VII. ove članke: 1. Iz Kaninske skupine, od J. Čermáka; 2. Na Vesuvu, od dr. O. Laxe; 3. Hundstein u zimi;

4. Jalovec (u Julskim Alpama), od Dvorský-a; 5. Tumač nekih imena u Slovenskim Alpama, od Prusika.

— Steinmetz Karl dr. napisa: Eine Reise durch die Hochländergäue Oberalbaniens. Ovaj putopis se nalazi u novom časopisu, svesci 1., što ga izdaje od god. 1904. dr. Patsch, muzealni kustos u Sarajevu, pod naslovom; «Zur Kunde der Balkanhalbinsel». Hartleben, Wien, Leipzig.

Steinmetz opisuje turistički put svoj od Alesse u Skadar, Djakovo, Prizren, Kalkandale i u neke krajeve, koji leže izmedju Alesse i Crnoga Drina.

Monografija ta turistička ozbiljno je i trijezno pisana, akoprem ima po koji vrlo romantični osobni spomen.

Kulturne i etnografske vijesti spominje suglasice sa izvorima kao: Jireček: Die Handelsstrassen von Bosnien und Serbien. Wiener Denkschriften der kais. Akad. Rad jugosl. akad. itd.

Putopisu dodade Steinmetz 13 ilustracija i jasnu putopisnu kartu.

Tisak je lijep i čist. Za slavenski izgovor rabi časopis jugoslavenski pravopis.

— U Freiburu u Br. izdaje u trećem izdanju ilustrovana knjiga pod naslovom „Der Skilauf“ od Paulke a, u kojoj se trčanje sa snijegalicama teoretkički raspravlja.

— Dr. Rauchberg u Pragu izdade koncem god. 1904. u Beču novu etnografsku kartu Česke u mjerilu: 1: 500.000, a iste godine u Pragn Wagner jednaku kartu českim jezikom u mjerilu 1: 576.000.

Od Schröter-a «Das Pflanzenleben der Alpen» izdaje u Zürichu 1904. god. u 4 svešića po fr. 3.50 ilustrovana znanstvena botanika, u kojoj se alpinsko bilje fiziološki, morfološki i biološki potanko opisuje na potpuno zadovoljstvo stručnjaka.

— Pistor izdade kod Braumüllera u Beču god. 1904. putopis: »Durch Sibirien nach der Südsee. Stoji 6 K.

„Mali dobrotvor“. Na želju mnogih cijenjenih prijatelja i pretplatnika »Maloga dobrotvora« izašli su ovogodišnji 7., 8., 9. i 10. broj toga omladinskog lista u jednom svesku i u omotu pod imenom »Proljetnice«. Sadržaj im je biran od naših najmarnijih i najboljih omladinskih pisaca Jelice Belić-Bernadzikovske, Stj. Širole, J. Majnarića, R. bar. Maldinija, R. Klaića, R. F. Magjera, M. Jurčića, N. Totha i dr. I u buduće izlazit će »Mali dobrotvor« u četvrtgodišnjim svescima, broširan i odrezan. Cijena mu ostaje ista, a to je samo 80 fil. za čitavu godinu, prem će od sada djeca dobivati 2 štampana arka više nego do sada. Pojedini svevci stajat će samo 20 fil. po komadu. Pretplata i rukopisi se šalju Er. Bartušu, ravnaj. učitelju u Zagrebu.

Sadržaj: Do Željeznice, priopćio V. Novotni. — XXX. glavna skupština Hrvatskoga planinarskoga društva u Zagrebu. — Hrvatsko planinarsko društvo u Zagrebu godine 1905. — Društvene vijesti. — Književne vijesti.

Vlasnik i izdavatelj: „Hrv. planinarsko društvo.“ — Za odgovornoga urednika: Novotni Vjekoslav. Tisak Antuna Scholza.